

Brandgatornas Vänner.

Vi är några grannar som bor resp. sommarbor inne i byn på Dalarö och som gärna skulle se att de gamla brandgator som finns ned mot Dalarö Ström kunde rustas upp till gagn för friluftslivet vid havet.

Vi har således haft ett möte och diskuterat möjligheterna att åter öppna upp de många brandgator som leder ner mot havet och som är i allmän egendom. En tidigare Dalaröbo, Hans Renvall, har identifierat totalt 11 brandgator längs Dalarös stränder. Oklart vilka han identifierat. Arkitekten Rolf Löfström har tidigare engagerat sig i frågan i sin egenskap av arkitekt, öbo och värnare om Dalarös unika karaktär. Han har gjort skisser på hur t.ex. bryggor, båtplatser och badhus skulle kunna utformas. Kommunen har inte i någon större utsträckning intresserat sig för brandgatorna och har endast vid påstötning vid något tillfälle per år rensat bort sly etc. Någon upprustning eller återställande har inte gjorts på många år.

Probleminventering:

1. *Dalaröborna kommer inte ner till havet.* Många av Dalarös brandgator har förslyats och förfallit. Dessutom försöker en del fastighetsägare försvåra användningen genom att blockera vägarna med soptunnor, släpvagnar, bråte, et.c. I vissa fall har allmän mark annekterats genom att staket dragits in på allmänningarna. Sprängsten och kompost har förstört en tidigare fin sandstrand längst ner på Vattenvägen. I vissa fall har en privatisering av allmän mark gjorts, vilket vi finner upprörande.
2. *Skärgårdsborna/öborna har svårt att komma till fastlandet.* För dessa är det helt centralt att de kan ankomma med båt för att hämta/lämna/lasta. Lämpliga bryggor (Kroks, Fiskehamnen) är alltför få och livligt trafikerade sommartid.
3. *Kulturhistoriskt värde hotat.* Brandgatorna har sannolikt en historia som är lika gammal som det funnits bebyggelse på Dalarö. De måste ha haft centrala funktioner för hushållens vattenförsörjning, kroppsrengöring, tvätt av textilier, lassa & lossa varor och fisk, båtförtöjning etc. Dalarös historia präglas av denna samverkan mellan land och vatten, fastland och skärgård. Många förknippar nog Dalarö med den stämning som finns i Anders Zorns målningar t.ex. *Sommarnöje* (1886) eller *Vågskvalp* (1887) och det är den atmosfären som vi vill bevara.
4. *Vattenförsörjning vid brand?* Möjligen behövs än idag brandgatorna om brand skulle uppstå.

Frågor som togs upp:

- Vem äger brandgatorna och vattnet utanför dessa? Det troligaste svaret är kommunen.
- Behövs brandgatorna vid en ev. brand? Södertörns Brandförsvars förbund ska kontaktas.
- Vem på kommunen ska man kontakta i frågan om återöppnande av brandgatorna?
- Möte med kommunrepresentanter ansågs angeläget.
- Dalarö Forum (se www.tullhuset.org) är en tankesmedja som försöker skapa en ny vision för Dalarö och som bygger vidare på Dalarövisionen 2004. Det vore bra om visionen om "öppna brandgator" kom med i den. Vi avser att kontakta Dalarös Turistchef LO Landin i frågan och utreda var denna fråga bäst behandlas inom Dalarö Forum. LO Landin har i sin egenskap av turistchef sagt att en aktualisering av denna fråga ligger bra i tiden just nu.

Ambitionsnivån för brandgatorna:

Beroende på kraften i gruppen och kommunens reaktion så finns olika ambitionsnivåer (1= den lägsta):

1. Ge Dalaröborna tillgång till havet via brandgatorna. Detta innebär röja upp, ta bort sly, ev göra nya trappor ned mot vattnet, lägga grus, återföra annekterad mark till kommunen, återställa till tidigare utseende av stränderna.
2. Badmöjligheter med ev. enklare brygga, stege, sandstrand etc. Livboj o.dyl.
3. Gatubelysning och bra standard på gångvägen ner till vattnet.
4. Rejäl brygga med möjligheter att angöra med båt och med möjlighet att tillfälligt ligga med båt där. Badstege.
5. Brygga med badhus i gammal Dalarö-stil alternativt fasta båtplatser.

Inventering av brandgatorna

En sådan bör göras inför besök med kommunen (komplettera och rapportera in till Jörgen). Status idag (numrerade nedan från ost till väst):

1. Vid fastigheten Skärkarlsbo. Fullgott skick med bra promenad-/cykelväg ner till vattnet. Strand stort bryggdäck och stege.
2. Vanadisvägen. Inom fast Jungfrun. Igenvuxen gång, trädgrenar från angränsande fastigheter hänger över gatan. Stranden orensad. Stenkista raserad, bryggan borta.
3. Skansvägen. Inom fastigheten Nätet. Smal gata, häckar och träd hänger över gatan. Högt gräs, smal gång delvis med trä-gång. Ganska sankt. Smal strand.
4. Kroksplan. Bilväg ner till bryggan med parkeringsplatser. Bred brygga med tillfällig förtöjning för båtar. Bra badbrygga.
5. Vattenvägen. Inom fastigheten Pricken. Helt förslyad väg, i stort sett oframkomlig. Trätrappan ner mot vattnet genomrutten. Brygga som fanns där tidigare borta. En tidigare fin badstrand har belagts med sprängsten och kompost. Kommunens mark har införlivats med den östra fastigheten såväl i början som i slutet av brandgatan genom en olovlig dragning av staket. Gammal båt ligger och skräpar vid vattnet.
6. Karevägen. Inom fastigheten Bellevue (vid familjen Bern). Vägen ner förslyad och i stort sett oframkomlig. Kompost, soptunna, släpkärra blockerar brandgatan. Brygga saknas, stranden måste röjas.
7. Brandstigen. Också inom fastigheten Bellevue (nedanför hotellet). Bra gångväg ner till den långa bryggan. Tillfälliga angörningsplatser för båtar. Badstege. God standard generellt.
8. (Fiskehamnen).
9. (Hotellbryggan).
10. Dalaröudd. Inom fastigheten Berghamn. Stig ned till vattnet. Brygga saknas.
11. Inom fastigheten Sydvästen. Oklart läge.
12. (Askfatshamnen).

Oklart läge om det finns strandmark som tillhör kommunen i förlängningarna av Strandbacken och Berghamsbacken inom fastigheten Sjömannen.

Generellt förefaller Bradgatorna Vanadisvägen (no.2), Vattenvägen (no. 5) samt Karevägen (no.6) vara de som i första hand bör rustas upp.

Nästa möte planeras efter att vi fått ett samtal med kommunen.

Vid pennan: Jörgen Nordenström

Jorgen.nordenstrom@ki.se